

Kultur- og kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep.
0030 Oslo

postmottak@kkd.dep.no

1. oktober 2009

Vedr: Innspill til åpen høring Kulturdepartementet 6. oktober 2009

Stiftelsen Elektronikkbransjen er en interesseorganisasjon for importører, handlere/kjeder og serviceverksteder innen forbrukerelektronikk i Norge. Vi takker for anledningen til å få delta på høringsmøtet 6. oktober og gi innspill i forkant av møtet.

Dette høringssvaret fra Stiftelsen Elektronikkbransjen gir følgende konklusjoner, som er utdypet nedenfor:

- FM er basert på analog og gammel teknologi og et mer enn 50 år gammelt sendenett i Norge.
- Digitalisering av radiosendenettet henger etter den øvrige digitaliseringen av fjernsyn og multimedia.
- Digitaliseringen av bakkenettet for TV har gått raskt og uten store problemer.
- Det selges mellom 700 000 og 800 000 analoge radiomottakere i Norge. Salget av digitalradioer er meget lavt.
- Det er så raskt som mulig nødvendig å få en konkret plan for slukking av FM-sendenettet.
- Om få år må det nåværende FM-nettet rustes opp for betydelige kostnader.
- Fokus på miljø
- Ikke alle radioer må skiftes ut
- Norge har en god og sikker ordning for innsamling og gjenvinning av elektronisk avfall.

I mer enn 50 år har det vært FM-sendinger i Norge, og det har dekket landet vårt med god lyd kvalitet. Det analoge sendenettet for FM ble bygd ut cirka ti

år før fjernsynsnett. I mange år har radio, sammen med fjernsyn vært de bærende medier for elektronisk informasjon og underholdning til hjemmet.

Nå er overgangen fra analog til digital teknologi nesten fullført for TV-mediets del. I løpet av årene siden analog FM og fjernsyn ble bygget ut har vi fått nye digitale medier på lyd og bilde som utvider brukermulighetene til informasjon og underholdning i hjemmet. Det er nok å nevne CD-platen, DVD, Blu-Ray, harddisk og ikke minst internett i denne forbindelse.

Radio henger etter

I digitaliseringsprosessen ser vi at radio, som en av de viktigste kulturbærerne i samfunnet i dag, er i ferd med å bli hengende kraftig etter.

Mens ny teknologi forlengst er tatt i bruk på andre medier, sliter vi fortsatt med gammel FM-teknologi og analoge sendinger. I Norge fikk vi verdens første heldigitale radiokanal, NRK Alltid Klassisk i 1995. Intensjonene har altså vært å ta i bruk ny teknologi også for radio.

På slutten av 90-tallet vedtok norske myndigheter en aktørstyrt overgang til DAB som standard for digitalradio i Norge. Aktørene startet en gradvis utbygging av et digitalt radiosendenett. Men her stopper også mye av utviklingen opp.

Rask overgang til digitalt bakkenett

Snart er vi i ferd med å fullføre utbyggingen av digitalt bakkenett for fjernsyn i Norge, og samtidig blir det gamle analoge sendenettet slukket. Dette har skjedd i stort tempo og med meget godt resultat selv i et land som Norge, der kringkastingsutbygging er vanskelig og kostbar. I løpet av de snart 15 årene som har gått siden vi fikk vår første digitale radiokanal, er det imidlertid fortsatt ikke vedtatt å bygge ut DAB-sendenettet til full dekning og en slukkeplan for de analoge sendingene på FM. Det er på tide at dette skjer.

Antall radioer i norske husholdninger

Spørreundersøkelse Stiftelsen Elektronikkbransjen gjorde for noen år siden, viser at da fantes mellom 12 – 15 millioner FM-radioer i jevnlig bruk. Hvert år blir det solgt 700 000 til 800 000 FM radioer. Dette salget har ligget jevnt gjennom flere år og betyr at hver tredje husstand kjøper en ny radio årlig. Nesten alle er analoge (FM).

Radiosalg i Norge i perioden 2002 – 2008

(tabellen under inkluderer ikke radiomottakere i datamaskiner, digitale mottakerbokser, mobiltelefoner og MP3-utstyr).

ÅR	Antall radioer solgt i det norske markedet, DAB inkludert
2002	802 000 stk.
2003	856 000 stk.
2004	854 000 stk.
2005	758 000 stk.
2006	769 000 stk.
2007	794 000 stk.
2008	721 000 stk.

Fordeling i 2008	
Musikkanlegg	142 000 stk.
Separate mottakere	119 000 stk.
Klokkeradioer	66 000 stk.
Reiseradioer/kombinasjoner	170 000 stk.
Bærbar CD	4 000 stk.
Bilradioer	220 000 stk.
Totalt	721 000 stk.

(Denne tabellen viser hvilke FM/DAB radioenheter som er med i statistikken)

Lavt DAB-salg

Salget av DAB-radioer har de siste fem årene ligget mellom 40 000 til 60 000 radioer i året.

Historisk sett startet salget av DAB-radioer før tusenårsskiftet, men salgstallet var meget lite inntil for fem-seks år siden. Vi offentliggjorde den første salgsstatistikken i 2005. Antall DAB-radioer solgt før dette kan vi bare anslå, men det dreier seg kun om noen får tusen enheter.

År	Antall solgte DAB-radioer i det norske markedet
- 2004	10 000 stk.
2005	51 000 stk.
2006	55 000 stk.
2007	61 000 stk.
2007	42 000 stk.

Disse tallene fremkommer ved rapportering fra mer enn 30 importører til Norge. Summerer vi omsetningen i våre statistikker fra årene 2005 til 2008,

finner vi totalt 209 000 stk. Med tillegg av estimatet fra årene før 2005, antar vi at totalen blir 219 000 – 6-7 % av totalsalget i samme perioder.

Statistikkene fra første halvår viser en økning i salget av digitalradioer på cirka 12 %. Mye av veksten dette året vil komme av at det nå blir importert et betydelig antall biler med DAB-radio som standard, særlig for en del av Volkswagens modeller. Vi vil komme med vårt salgstill for hele året 2009 i begynnelsen av februar neste år.

Slukkeplan nødvendig

Erfaringen sier med all tydelighet at det ikke vil bli noen fart i omsetningen av digitalradioer før vi får en konkret plan om slukking av det analoge sendenettet.

Vi vil også nevne at de fleste DAB-radioer i handelen i dag er kombi-radioer med DAB/DAB+, FM og internett i samme enhet.

Det greie med dette er at de er fullt brukbare også etter at FM er slukket.

Dyrt å beholde FM

Vi vet også at om ikke lenge vil det gamle FM-sendenettet måtte rustes opp for meget høye kostnader hvis det fortsatt skal være i bruk. Dette vil trolig koste langt mer enn å bygge ut det digitale radiosendenettet for hele landet. I tillegg vil driften av et digitalt sendenett på samme måte som for fjernsyn være langt mer kostnadseffektivt og dermed mer ressurs- og miljøvennlig enn et tilsvarende analogt nett. Årsaken er først og fremst at man kan dekke landet med langt færre sendere.

Miljø

I invitasjonen til denne høringen ble det spurt om en eventuell avvikling av FM innebærer et miljøproblem som krever særskilt håndtering. I DAB-debatten har det vært nevnt at gamle FM-radioer vil føre til et "søppelberg" av radioer når så mange produkter skal skiftes ut.

Ikke alle radioer behøver å skiftes

Det er viktig å gjøre oppmerksom på at ikke alle FM-radioer behøver å skiftes ut, selv om FM blir slukket. Dette gjelder spesielt radioer i musikkanlegg, stereoanlegg og radioer knyttet til separate forsterkere. Årsaken er at det finnes separate digitalmottakere (tunere) som koples direkte til eksisterende musikkanlegg som da kan brukes som før, men nå med digital radio.

God og sikker returordning

I Norge har vi et av verdens beste retursystemer for elektronisk skrot. Elektronikk som ikke brukes kan leveres gratis til elektronikkhandlerne og kommunale gjenbruksstasjoner.

Bransjen har 2 500 henteplasser fordelt over hele landet. Hver eneste butikk som selger elektronikk plikter å ta i mot utrangerte elektronikkprodukter. Dette er en ordning som har vart i ti år.

I 2008 samlet Elektronikkbransjen, IKT-Norge og Abelia gjennom bransjens kollektive innsamlingselskap Elretur, inn 74 000 tonn med elektronisk skrot. Dette tilsvarer 15,5 kilo EE-avfall per innbygger. 10 336 tonn av dette ble fjernet og behandlet som farlig avfall. 63 665 tonn gikk til gjenvinning og videre til nye produkter. Totalt 95 % av innsamlet mengde går til material- eller energigjenvinning.

Folk må levere

Bransjen evner å gjenvinne radioer i store mengder. Utfordringen ligger i å få folk flest til å levere produktene i butikkene. I Elreturs kjennskapsundersøkelser til returordninger for elektronikk visste 87,7 % av de spurte, at de kunne returnere elektronisk skrot til butikk. 67,7 % visste at de også kunne returnere til kommunale avfallsplasser. Undersøkelsen viser dermed at folk flest vet hva de skal gjøre med utrangert elektronikk.

Ønsker handling

Salgsstatistikken for radio viser jo raskere man kan fastsette en slukkeplan, desto raskere kan forbrukerne velge DAB-radio eller kombiradio ved neste radiokjøp. Så lenge det analoge sendenet er i full virksomhet, viser erfaringene at det blir solgt få digitale radioer i forhold til det totale radiosalget.

Elektronikkbransjen ønsker klart og tydelig signal fra myndighetene om en slukkeplan. Det er viktig at forbrukere kjøper digitalradio eller kombiradio neste gang de gjør et innkjøp.

Etter vår mening kan ikke fastsettelse av slukkeplanen bestemmes av at halvparten av norske husstander skal ha DAB-radioer, slik planen har vært til nå. Med dagens lave omsetningshastighet vil det ta alt for lang tid å nå dette målet. Vi kan trolig snakke om engang etter 2020.

Dersom ønskelig fra Kultur- og kirke departementet, vil Stiftelsen Elektronikkbransjen svært gjerne bistå med utfyllende informasjon videre i arbeidet med Stortingsmeldingen.

Vennlig hilsen

Synnøve Bjørke

Administrerende direktør i Stiftelsen Elektronikkbransjen

